

Asia: VN/13118/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto säästöjen toteuttamistavoista

Janakkalan kunta haluaa tuoda esille huolensa säästötoimenpiteistä, jotka hallitus on esittänyt. Ehdotetut toimenpiteet heikentävät merkittävästi kuntien taloudellista asemaa ja vaikeuttavat kykyämme tuottaa laadukkaita palveluita asukkaillemme. Rahoituspohjan heikkeneminen laskennallisten korvausten leikkaamisen ja toimeentulotukikorvausten poistamisen myötä vaikuttaa kaikkiin kuntalaisiin, sillä muut esitetyt muutokset eivät vähennä kunnan vastuuta maahanmuuttajien kotouttamisesta ja esitetyt säästöt kohdistuvat lähinnä sellaisiin kuntien tehtäviin, joiden valmistelu ja kehitystyö on jo pitkälti tehty. Kunnan kasvava resurssipula heikentänee siis myös muiden kuntalaisten palveluja.

Kotoutuja-asiakkaiden yhdenvertaisuus kärsii merkittävästi esitettyjen säästöjen seurauksena. Heikennykset alkuvaiheen palveluissa, erityisesti kotoutumisprosessin kriittisissä vaiheissa, voivat johtaa kotoutumisen hidastumiseen ja syventää jo olemassa olevia eroja. Tämä voi pahimmillaan johtaa ei-toivottuun segregaatiokehitykseen ja yhteiskunnan polarisaation kasvuun. Lisäksi valmiiksi haastavassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllistymismahdollisuudet heikkenevät entisestään nykyisessä suhdannetilanteessa. Tämä on ongelmallista sekä yksilöiden että yhteiskunnan kannalta, sillä työttömyyden pitkittyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden tarvetta pitkällä

aikavälillä.

On myös huomionarvoista, että jo luodut kunnan ja hyvinvointialueiden väliset yhteistyörakenteet ovat merkittävä osa kotoutumispalveluiden järjestämistä. Näiden rakenteiden purkaminen ei kevennä kunnan taakkaa kotoutumispalveluiden järjestämisessä; päinvastoin, se saattaa lisätä kunnille kohdistuvaa painetta. Esitetyillä säästötoimenpiteillä ei ole todellista vaikutusta julkisen talouden kokonaisuuteen, kun rahoitusvastuu vain siirretään valtiolta kunnille. Tämä siirto ei ratkaise rahoituksen ongelmia, vaan pahimmillaan syventää kuntien taloudellista ahdinkoa ja heikentää asukkaiden hyvinvointia. Kuntien väestönkasvu on nykyisin käytännössä maahanmuuton varassa, joten kotouttamispalveluihin tulisi panostaa. Jos kotoutuminen ei resurssien puutteen vuoksi onnistu kunnolla, sillä voi olla pitkäaikaisia seurauksia työmarkkinoille, kuntataloudelle ja yhteiskunnalliselle vakaudelle.

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta (ml ns. korvausasetus)

Lausunto laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta Janakkalan kunta haluaa esittää syvän huolensa laskennalliseen korvaukseen kohdistuvasta leikkauksesta ja sen vaikutuksista. Leikkaus heikentää merkittävästi kunnan mahdollisuuksia tuottaa uuden kotoutumislain mukaisia kotoutumisen edistämisen palveluita. Näiden palveluiden tarjoaminen on keskeistä kotoutujien onnistuneen integroitumisen kannalta, ja rahoituksen väheneminen vaarantaa kotoutumispalveluiden laadun ja saavutettavuuden. Kunnassa laskennallisten korvausten piirissä olevien asiakkaiden määrä on kasvussa, mikä on lisännyt ohjaus- ja neuvontapalveluiden tarvetta. Lisäksi kunnan tulee lakisääteisesti tuottaa palveluita myös kasvavalle joukolle asiakkaita, jotka eivät ole laskennallisten korvausten piirissä. Tämä asettaa kunnalle merkittävän taloudellisen ja resurssien hallinnan haasteen, johon leikkaukset tuovat entistä enemmän painetta. Laskennallisten korvausten osaksi jyvitettyjen tulkitsemiskustannusten leikkaaminen eitule vähentämään asiakkaiden palveluntarvetta. Tulkitsemispalvelut ovat keskeisessä roolissa monien kotoutujien arkielämässä ja niiden karsiminen voi johtaa vakaviin ongelmiin kotoutumisprosessissa. Laskennallisen korvauksen alentaminen tullee vaikuttamaan tulkitsemispalveluiden tarjoamiseen kunnassa, mikä voi aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia esimerkiksi lasten ja nuorten asemaan, mikäli tulkkausta

joudutaan karsimaan esim. varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Tempoilevat muutokset kotouttamistyön rahoituksessa vaikeuttavat huomattavasti työn pitkäjänteistä suunnittelua ja toteutusta. Kunnan on vaikea vastata asukkaiden tarpeisiin ja kehittää kestäviä palveluita, jos rahoituspohja on jatkuvasti muuttuva ja epävarma.

Tämän vuoksi kunta katsoo, että hallituksen tulisi luopua tästä esityksestä.

Lausunto kumottaviksi esitetyistä pykälistä (normin purku)

Esitykset eivät käytännössä pura normeja. Kumottaviksi esitetyt pykälät eivät vähennä kuntien työtä millään tavalla, eivätkä ne tuo taloudellista säästöä kuntien talouteen.

Vaikka norminpurku usein esitellään hallinnollisen työn keventämisenä, näillä esityksillä ei saavuteta tätä tavoitetta.

E erityisen huolestuttavaa on se, että mikäli kunnan ja hyvinvointialueen välisiä yhteistyörakenteita puretaan, tämä tulee todennäköisesti johtamaan byrokratian lisääntymiseen sekä palveluprosessien pitkittymiseen. Nämä yhteistyörakenteet ovat oleellinen osa palveluiden toimivuutta ja niiden purkaminen toisi mukanaan monimutkaisempia prosesseja, jotka hidastavat palveluiden järjestämistä ja heikentävät asiakaslähtöisyyttä. Lisäksi palveluiden oikea-aikainen saanti voi kärsiä, mikä vaikuttaa erityisesti erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin kotoutujiin. Byrokratian lisääntyessä asiakkaiden ohjaaminen ja palveluiden koordinointi vaikeutuvat, mikä johtaa väistämättä viiveisiin palveluiden toteutuksessa.

Kunta katsoo, että esitettyjen pykälien kumoaminen ei tuota toivottuja vaikutuksia, vaan saattaa pikemminkin vaikeuttaa kuntien työtä ja heikentää palveluiden laatua ja saavutettavuutta. Tämän vuoksi kunta suosittelee, että hallitus harkitsee näitä esityksiä uudelleen ja arvioi niiden todelliset vaikutukset niin kuntien hallinnolliseen työhön kuin palveluiden laatuun.

Lausunto kevennettävistä tehtävistä (normin purku)

Janakkalan kunta haluaa tuoda esille huolensa esityksistä, jotka liittyvät kuntien tehtävien keventämiseen, erityisesti suunnittelu- ja seurantatehtävien osalta. Vaikka kevennettävät tehtävät saattavat paperilla näyttää kevyemmiltä, suunnittelu- ja seurantatehtävien näennäinen keventäminen ei tosiasiallisesti tuo säästöjä kunnille. Monet näistä tehtävistä

ovat jo niin pitkälle valmisteltuja ja sisällytetty kuntien olemassa oleviin prosesseihin, että niiden muuttaminen tai keventäminen tässä vaiheessa ei vähennä työmäärää eikä hallinnollista taakkaa.

Lisäksi esitykset kohdistuvat moniin sellaisiin tehtäviin, joiden valmistelutyö on jo tehty ja integroitu osaksi kuntien toimintoja. Näiden tehtävien uudelleen tarkastelu ja keventäminen aiheuttaa enemmän lisätyötä ja vie resursseja ilman todellisia taloudellisia hyötyjä. Näin ollen ehdotetut muutokset eivät tuo käytännön säästöjä kunnille, vaan voivat jopa monimutkaistaa jo valmiiksi toimivia järjestelmiä ja lisätä byrokratiaa.

Kunta katsoo, että tehtävien keventämisen tulee olla todellista ja vaikuttavaa, eikä pelkästään näennäisiä muutoksia, jotka eivät tuo konkreettista helpotusta kuntien talouteen tai työtaakkaan. Siksi suosittelemme, että hallitus arvioi esityksiä tarkemmin ja ottaa huomioon niiden todelliset vaikutukset kuntien toimintaan.

Alijärvi Pirjo
Janakkalan kunta